**СТАНОВИЩЕ**

от проф. д.н. Габриела Белова- Ганева, преподавател в катедра „Международно право и международни отношения”, декан на Правно-историческия факултет на Югозападния университет „Неофит Рилски“,

Относно: дисертационния труд на **Георги Георгиев Стоев** – докторант по докторска програма „Международно право и международни отношения” към Института за държавата и правото при Българската академия на науките

на тема: „**ВЛИЯНИЕТО НА „ЗЕЛЕНИЯ ПАКТ“ НА ЕВРОПЕЙСКИЯ СЪЮЗ В ОБЛАСТТА НА ЕНЕРГЕТИКАТА ВЪРХУ НАЦИОНАЛНОТО ЕКОЛОГИЧНО ЗАКОНОДАТЕЛСТВО”**

**Научен ръководител: доц. д-р Тодор Кобуров**

за присъждане на образователната и научна степен „доктор” в научна област 3. Социални, стопански и правни науки, професионално направление 3.6 Право (Международно право и международни отношения)

1. **Данни относно процедурата и докторанта**

Процедурата е открита и се провежда съгласно изискванията на ЗРАСРБ, Правилника за прилагането му и Правилника за условията и реда за придобиване на научни степени и заемане на академични длъжности в ИДП при БАН (в частта му относно присъждане на ОНС „доктор”). Със Заповед № РД-09-17/30.01.2026 г. на Директора на ИДП при БАН съм назначена за член на научното жури. В рамките на законовия срок са представени изискуемите документи и дисертационният труд.

Докторантът Георги Георгиев Стоев е придобил ОКС „бакалавър“ по право през 2011 г. във Факултета по политически науки и управление – Страсбург, Франция. През следващите две академични години придобива две магистърски степени – по международни науки в Университета „Париж-Сюд”, както и по Международно право и международни отношения в Университета „Пантеон – Асас” – Париж, Франция. От 2013 г. работикато правен консултант по редица проекти, финансирани от Международната организация на Франкофонията, от Програма COSME на Европейския съюз (European Tourism Going Green 2030).

Със Заповед № РД - 09-18/29.01.2021 г. е зачислен като редовен докторант по докторска програма „Международно право и международни отношения“ към секция „Международноправни науки” в Института за държавата и правотоБългарска академия на науките. По време на обучението си докторантът успешно е изпълнил всички дейности, предвидени в индивидуалния учебен план. Отчислен е с право на защита Заповед № РД-

09-13/29.01.2025 г. В съответствие с чл. 6, ал. 3 от Закона за развитие на академичния състав на Република България и чл. 27 от Правилника за прилагането му, дисертационният труд трябва да съдържа научни или научноприложни резултати, които представляват оригинален принос в науката и да показва, че кандидатът притежава задълбочени теоретични знания по съответната специалност и способности за самостоятелни научни изследвания. Съгласно чл. 27 (2) от Правилника към Закона дисертационният труд трябва да бъде представен във вид и обем, съответстващи на специфичните изисквания на първичното звено, в което докторантът е осъществил изследването. Констатирам, че тези законови изисквания са изпълнени.

## 2. Оценка на представения дисертационен труд и научните приноси

Дисертационното изследване е фокусирано предимно върху ***влиянието на екологичните политики и законодателство на Европейския съюз, в т.ч. принципите на екологичното право на ЕС и съпътстващите международноправни ангажименти в областта на енергетиката и „зеления“ преход, които те въплъщават, както и върху националното екологично законодателство.*** Направена е уговорката, че научноизследователската задача не обхваща цялото енергийно законодателство на Република България, което е с далеч по-широк обхват и засяга и други правни отрасли като търговското право, административното право или дори вещното право.

Дисертационният труд е с обем от 203 страници и е структуриран в ***три глави, въведение, заключение, списък на използваните съкращения и библиография***. Всяка глава е съставена от раздели, които разглеждат детайлно изследваните въпроси. Особено положително впечатление правят обособените изводи след края на всяка глава. Библиографичната справка включва общо 101 източника на кирилица и латиница, от които 47 заглавия са монографични издания на кирилица и латиница, а останалите - статии и студии на български, английски и френски език. Научният апарат е богат и обхваща 137 бележки под линия.

**Първата глава** разглежда зараждането на екологичната политика на ЕС и нейното отражение върху формирането на националните политики на държавите членки в областта на енергетиката и климата. **Втората глава** разглежда влиянието на правото на ЕС за формиране на националното екологично законодателство в областта на енергетиката и климата. **Третата глава** се занимава с някои специфични въпроси на влиянието на „Зеления пакт“ на ЕС в областта на енергетиката върху националната екологична политика и екологична правна уредба, с акцент върху прилагането на европейското законодателство, прието в резултат на обявения „Зелен пакт“ на ЕС, но и върху някои съществени, по мнението на автора, дефицити на тази стратегия.

**Методологията** включва класически правни методи на изследване, но също така и интердисциплинарни средства за анализ. Анализирани са правни текстове от първичното и вторичното право на ЕС, както и съдебна практика на Съда на Европейския съюз и на българския Конституционен съд. Сред изследваните стратегически законодателни документи на ЕС са Регламентът за управление на енергийния съюз, Регламент (ЕС) 2021/1119 на Европейския парламент и на Съвета на ЕС (известен като„Европейският закон за климата“), законодателният пакет **„*Fit for 55*“,** както и национални нормативни актове.

Особено внимание е отделено на нормите, свързани с декарбонизацията на енергийния сектор, енергийната ефективност и прехода към възобновяеми източници. Следва да бъдат споделени и разсъжденията на докторанта по отношение на съпоставимостта между целите на „Зеления пакт“ на Европейския съюз и целите на Европейската общност за атомна енергия.

В тази връзка са направени няколко препоръки ***de lege ferenda,*** от които особено важна е препоръката ДЕС и ДФЕС да бъдат ревизирани, в посока засилване на ролята на ЕОАЕ/ЕВРАТОМ с оглед постигане на целите на „Зеления пакт“ на ЕС в областта на енергетиката. Справедлив е и направеният извод, че Република България като държава членка на ЕС е призвана самостоятелно и посредством наличните механизми в рамките на ЕС да търси постигането на **консенсусна и балансирана енергийна политика.**

Авторефератът дава вярна и точна представа за представения дисертационен труд. Той се състои от три части – обща характеристика на дисертацията (вкл. актуалност, методология, научна новост), кратко представяне на съдържанието на труда по глави, както и съдържаща и описание на приносните моменти в дисертационния труд. Четвъртата част от автореферата включва списък на представените от Георги Стоев публикации – общо **5 на брой**, надхвърлящи изискуемото количество за млад учен. Всички публикации са в авторитетни научни издания; две са в съавторство, една е на френски език, останалите – в официални издания на на ИДП при БАН и в сп. „Международна политика“, изд. на Правно-историческия факултет на ЮЗУ „Неофит Рилски”. Научната продукция разкрива способността на дисертанта за самостоятелно научно изследване, като в някои от публикациите са откроени и някои геополитически аспекти.

## 3. Критични бележки и препоръки

Считам, че авторът следва да разшири аргументацията на тезата на противниците на т.нар. зелена сделка (с. 152), че тя е прекалено „амбициозна и едностранчива от гледна точка на екологичната му доминанта, заробваща европейската икономика, поради незначителния дял на ЕС в общия дял емисии на парникови газове в глобален мащаб“, както и поради загубата на конкурентоспособност на европейската икономика, вследствие прекомерната правнообвързваща нормативна рамка. Следва да се отчита и факта, че в

същото време основните конкуренти на ЕС в световната икономика отбелязват ръст, поради липса на подобна регламентация на национално или регионално равнище.

## 4. Заключение

В дисертационния труд се съдържат достатъчно теоретични обобщения, изводи и идеи, представляващи приноси с научен и приложен характер, които обогатяват теорията и практиката на европейското право, в частност влиянието на „Зеления пакт“ на ЕС в областта на енергетиката върху националната екологична политика и екологична правна уредба на Република България, с акцент върху прилагането на европейското законодателство. Затова считам, че представеният труд покрива изискванията на ЗРАСРБ, Правилника за приложението му и Правилника за условията и реда за придобиване на научни степени и заемане на академични длъжности в ИДП при БАН (в частта му относно присъждане на ОНС „доктор”), както и показва, че докторантът Георги Георгиев Стоев притежава познания в областта на правото на Европейския съюз, като демонстрира качества за самостоятелни научни изследвания. Предвид гореизложеното, давам своята **положителна** оценка за представения дисертационен труд и предлагам на членовете на почитаемото научно жури да присъдят образователната и научна степен „доктор” на **Георги Георгиев Стоев** в област на науките 3 Социални, стопански и правни науки, професионално направление 3.6 Право, докторска програма „Международно право и международни отношения“.

02.03.2026 г. Рецензент:

Проф. д.н. Габриела Белова

**OPINION**

by Prof. Dr. Gabriela Belova-Ganeva, Lecturer at the Department of International Law and International Relations, Dean of the Faculty of Law and History of the Southwestern University "Neofit Rilski",

Regarding: the dissertation work by Georgi Georgiev Stoev - doctoral student in the doctoral program "International Law and International Relations" at the Institute of State and Law at the Bulgarian Academy of Sciences

on the topic: "THE IMPACT OF THE "GREEN PACT" OF THE EUROPEAN UNION IN THE FIELD OF ENERGY ON THE NATIONAL ENVIRONMENTAL LEGISLATION"

Scientific supervisor: Assoc. Prof. Dr. Todor Koburov

for awarding the educational and scientific degree "doctor" in the scientific field 3. Social, economic and legal sciences, professional field 3.6 Law (International Law and International Relations)

**1. Data on the procedure and the doctoral student**

The procedure is opened and is being conducted in accordance with the requirements of the Law on the State of the Republic of Bulgaria, the Regulations for its implementation and the Regulations on the terms and procedure for acquiring scientific degrees and occupying academic positions in the Institute of Higher Education at the Bulgarian Academy of Sciences (in its part regarding the award of the Educational and Scientific Degree "Doctor"). By Order No. RD-09-17/30.01.2026 of the Director of the Institute of Higher Education at the Bulgarian Academy of Sciences, I am appointed as a member of the scientific jury. The required documents and the dissertation were submitted within the legal deadline.

The doctoral student Georgi Georgiev Stoev obtained a Bachelor's degree in Law in 2011 at the Faculty of Political Science and Administration - Strasbourg, France. Over the next two academic years, he acquired two master's degrees - in international studies at the University of Paris-Sud, as well as in International Law and International Relations at the University of Panthéon - Assas - Paris, France. Since 2013, he has been working as a legal consultant on a number of projects funded by the International Organization of the Francophonie, by the European Union's COSME Program (European Tourism Going Green 2030).

By Order No. RD - 09-18/29.01.2021, he was enrolled as a full-time doctoral student in the doctoral program "International Law and International Relations" at the "International Legal

Studies" Section of the Institute of State and Law of the Bulgarian Academy of Sciences. During his studies, the doctoral student successfully completed all the activities provided for in the individual curriculum. He was enrolled with the right to defense by Order No. RD- 09-13/29.01.2025. In accordance with Art. 6, para. 3 of the Act on the Development of the Academic Staff of the Republic of Bulgaria and Art. 27 of the Regulations for its implementation, the dissertation must contain scientific or applied scientific results that represent an original contribution to science and demonstrate that the candidate possesses in-depth theoretical knowledge in the relevant specialty and abilities for independent scientific research. According to Art. 27 (2) of the Regulations to the Act, the dissertation must be presented in a form and volume that corresponds to the specific requirements of the primary unit in which the doctoral student has carried out the research. I note that these legal requirements have been met.

**2. Assessment of the presented dissertation and scientific contributions**

The dissertation research is focused primarily on the influence of the environmental policies and legislation of the European Union, including the principles of EU environmental law and the accompanying international legal commitments in the field of energy and the "green" transition that they embody, as well as on the national environmental legislation. It is stipulated that the research task does not cover the entire energy legislation of the Republic of Bulgaria, which is of a far broader scope and also affects other legal branches such as commercial law, administrative law or even property law.

The dissertation has a volume of 203 pages and is structured in three chapters, introduction, conclusion, list of abbreviations used and bibliography. Each chapter is composed of sections that examine the researched issues in detail. The separate conclusions after the end of each chapter make a particularly positive impression. The bibliography includes a total of 101 sources in Cyrillic and Latin, of which 47 titles are monographic editions in Cyrillic and Latin, and the rest - articles and studies in Bulgarian, English and French. The scientific apparatus is rich and includes 137 footnotes.

The first chapter examines the emergence of EU environmental policy and its impact on the formation of national policies of the Member States in the field of energy and climate. The second chapter examines the influence of EU law on the formation of national environmental legislation in the field of energy and climate. The third chapter deals with some specific issues of the influence of the EU "Green Deal" in the field of energy on national environmental policy and environmental legislation, with an emphasis on the implementation of European legislation adopted as a result of the announced EU "Green Deal", but also on some significant, in the author's opinion, deficiencies of this strategy.

The methodology includes classical legal research methods, but also interdisciplinary means of analysis. Legal texts from primary and secondary EU law, as well as case law of the Court of Justice of the European Union and the Bulgarian Constitutional Court, are analyzed. Among the strategic EU legislative documents studied are the Regulation on the Governance of the Energy Union, Regulation (EU) 2021/1119 of the European Parliament and of the Council of the EU

(known as the "European Climate Law"), the "Fit for 55" legislative package, as well as national regulations.

Particular attention is paid to the norms related to the decarbonization of the energy sector, energy efficiency and the transition to renewable sources. The doctoral student's reflections on the comparability between the objectives of the European Union's "Green Deal" and the objectives of the European Atomic Energy Community should also be shared.

In this regard, several recommendations have been made de lege ferenda, of which the recommendation that the TEU and the TFEU be revised in order to strengthen the role of the EAEU/EURATOM in order to achieve the goals of the EU's "Green Pact" in the field of energy is particularly important. The conclusion made is also fair that the Republic of Bulgaria, as an EU Member State, is called upon to seek, independently and through the available mechanisms within the EU, to achieve a consensual and balanced energy policy.

The abstract provides a true and accurate picture of the presented dissertation work. It consists of three parts - a general description of the dissertation (including relevance, methodology, scientific novelty), a brief presentation of the content of the work by chapters, as well as a description of the contributions to the dissertation work. The fourth part of the abstract includes a list of the publications presented by Georgi Stoev - a total of 5, exceeding the required number for a young scientist. All publications are in authoritative scientific journals; two are co-authored, one is in French, the rest – in official publications of the Institute for State and Law at the Bulgarian Academy of Sciences and in the journal "International Politics", published by the Faculty of Law and History of the South-West University "Neofit Rilski". The scientific output reveals the ability of the dissertationist for independent scientific research, and some of the publications also highlight some geopolitical aspects.

**3. Critical notes and recommendations**

I believe that the author should expand the argumentation of the thesis of the opponents of the so-called Green Deal (p. 152), that it is too "ambitious and one-sided from the point of view of its ecological dominance, enslaving the European economy, due to the insignificant share of the EU in the total share of greenhouse gas emissions on a global scale", as well as due to the loss of competitiveness of the European economy as a result of the excessive legally binding regulatory framework. It should also be taken into account that at the same time the EU's main competitors in the global economy are growing due to the lack of similar regulation at national or regional level.

**4. Conclusion**

The dissertation contains sufficient theoretical summaries, conclusions and ideas, representing contributions of a scientific and applied nature, which enrich the theory and practice of European law, in particular the influence of the EU Green Deal in the field of energy on the national environmental policy and environmental legal framework of the Republic of Bulgaria, with an emphasis on the implementation of European legislation. Therefore, I believe that the presented

work covers the requirements of the Act on the Development of Academic Staff of the Republic of Bulgaria, the Regulations for its implementation and the Regulations on the terms and procedures for acquiring scientific degrees and holding academic positions at the Institute for the State and Law at the Bulgarian Academy of Sciences (in its part regarding the award of the ESD "doctor"), as well as shows that the doctoral student Georgi Georgiev Stoev possesses knowledge in the field of European Union law, demonstrating qualities for independent scientific research. In view of the above, I give my positive assessment of the presented dissertation work and propose to the members of the esteemed scientific jury to award the educational and scientific degree "doctor" to Georgi Georgiev Stoev in the scientific field 3 Social, economic and legal sciences, professional field 3.6 Law, doctoral program "International Law and International Relations".

02.03.2026 Reviewer:

Prof. Dr. Gabriela Belova